

آبونه شرائطی : هریر ایچول
سنه لکی (۲۷۵) آلتی آیلنی
(۱۵۰) خارج ایچون سنه لکی
۳۲۵ غروشدور .

نسخه سی ۵ غروشدور .
ایکی نسخه برآراده
(۱۰) غروشدور
سنه لکی ۵۲ نسخه در .

اداره خانه : باب عالی جاده سنده
رشید افندی خائنده

اخطارات
آبونه بدلی پشیندر .

مسلكه موافق آثار مع المعنویه
قبول اولنور . درج ایدله یین
یازیلر اعاده اولماز .

الکتابخانه

۱۳۳۰

اداره من تبدیلنه آریجه
۵ غروش کوندرلمیدر .

مکتوبلرک امضاری واضح
واوقوتاقلی اولسی و آبونه
صره نومروسی محتوی
بولونسی لازمدر

ممالك اجنیه ایچون آبونه
اولانلرک آدرس لرینک
فرانسزجه یازلسی رجا اولنور .

پاره کوندردلیکی زمان نهیه
دائر اولدینی بیلدیرلسی
رجا اولنور

اتبعون اهدکم سیل الرشاد

صاحب و مدیر
اشرف ادیب

باش محرر
محمد عاکف

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

اجتماعیانه غربچیلر و برزغورچیلر :

• وجه ممیز ، مزی ، فصلی غائب ایدیورز ؟

ملتلرده مدار تفریق و تفضیف اوله جق درجه ده متبارز بر شخصیت مخصوصه موجوددر ، حیات عمومی و خصوصیه ده تأثیراتی کوبترین بو خصوصیت ممتازه نك دینی ، اخلاقی ، اجتماعی ، و حتی اقتصادی و فنی جهتلرده بیله طرز انکشافی اعتباریه حاز اولدینی قیمتار حیات جمعیتجه شایان دقت نتایج عرض ایدر ، عصرلرک قید ایتدیکی مندرس و موجودبتون ملتلرک کندیلرینه منحصر بره وجه ممیزه ی موجوددر ، فارس مدینتک عسکری انکشافاتی ، عرب سلطنتک طرز بدیی ، رومالیرک تلقیات حقوقیه لری ، انگلیزلرک غیر مکتوب قوانین عرفیه لری . . الخ منسوب اولدقلری ملتلره عائد تظاهرات مخصوصه یی جامعدرلر .

بر ملتك حیات استقلالی - فوق العاده تأثیرات خارج اوله رق - عادات و تعاملات محیطیه سه کوستردیکی مربوطیت درجه سیله اعظمی درجه ده مناسبتدار اولدیفندن قوت و تساند ملی محافظه عنفانه اولان میل ایله اولچوله ییلر .

آرالرنده کی بو آهنگ شعوری یی ، علاقه مخصوصه یی غیب ایدن ملتلرک پك آرزمانده باشقه شخصیتلره اشحصاله و تمیل ایدرک محو و منقرض اولدقلری تاریخ انسانیتک مکرراً قیدایتدیکی مناقبدن معدوددر . بو حقایقندن استدلال صورتیه هیئت اجتماعی مزی کوشه تن عوامل مرضیه یی کشفه ، اسباب تدنی یی تدقیقه موفق اوله ییلر . بر وقتلر حرث ملینک یوز ملیونی متجاوز بر کتله بشریه یی زیر نفوذنده بولندیردینی و بونلرک حساً و عرفاناً تکملنه سائق اولدینی نظر دفته آلیرسه بو کونکی انحطاطک مؤثراتی میاننده ملتك شخصیت مخصوصه یی محافظه ایدمیه رك بنیان اجتماعیمزک کوشه سی برنجی صره یی تشکیل ایتدیکننده شبه قیلاز . ملتیزی اوج بالایی شوکته ایصال ایدن ، تاریخک اک یوکسک صحیفه لرینه قید ایتدیردن • وجه ممیز ، مزی الیوم بزی مخوف بوشلقلر ایچنده یالکیز راقه رق اوزاقلاشمقده در . ملتیمزک کندینه مخصوص پك قیمتدار خصلتلری واردی .

ملتیمز هر شیدن اول دیندار ایدی . بر کون حضور وحدانیتده حساب و بر مکّه مجبور اولدینی دوشونلرک حیات عمومی و خصوصیه سنده استقامتدن ، تساندن ، تعاندن آریلازدی . صفوت قلبه مالکندی . حیل و خدعه ندر ییلدزدی . عدالته ایش کورمه که ، قوتلی اولمه آلیشمشدی . ناموس و عفته حیسانده کی قیمتی مدرکدی . صنوف اجتماعی مزده بر آهنگ ، بروفاق وار ایدی . سینا و موقعا بیوکاره حرمت و کوچکاره شفقت شعارمن اقتضاسندندی .

فودله لر؛ عمارتلر داخاند کی خصوصی فورونلرده طبخ ایدیلر . مأموریت و خدمتلر اکثریت اعتباریه جهت حالده توجیه اولنور . بونلر آریجه بر امتحانه تابع طوتیلر . هراوکنه کلن خیار و طباخ اوله مازدی . آشچیلر و آشکچیلرک علل و امراضدن سالم ، تام الصحه اولمیرینه ، وبالعموم مستخدمینک اقامتگاهلرینک عمارتخانلر یاقین اولسنه دقت ایدیلردی .

اکسکچیلری امتحان ایچون محکمه نفیش اوقاف هاوندده سرخیارلردن مرکب بر • خبازان هیئت و وار ایدی . بو هیئت عمارتلره طالب اولنلری ؛ مایه طوتمق اصولدن ، یوغورمقدن ، طوزک مقدارندن ، حق نازدن ، فورون یاقیق و حرارت ویرمکدن امتحان ایدرلردی . امتحانی ویرنلر قید حیات شرطیه استخدام اولنورلردی .

عمارتلرده کی اصحاب وظائفک نوع و مقدارلری وقف نامه لرک چوغنده تثبیت اولمشدر . از جمله حضرت فاتحک عمارت قادروسی شودر :

- ۱- ناظر عمارت [طعامخانه مدیری] ، ۲- کاتب ، ۳- امین خزینه ، ۴- امین مصرف ، ۵- کیلاری [انبار مأموری] ، ۶- مستقبل مسافر [«بیورک افندم» جی] ، ۷- نقیب (۴) [موزع] ، ۸- نقاد کندم (۲) [قالبورجی] ، ۹- نقادارز (۲) [پرینچت طاشلری آیقلایان] ، ۱۰- سراچی (۲) [قندیلجی] ، ۱۱- فراش ، ۱۲- خادم مأکل سوختکان ، ۱۳- خادم مأکل مسافرن و فقرا ، ۱۴- بواب (۲) ، ۱۵- چاروبی [سپورک جی] ، ۱۶- کاسه شو ، [بولاشیق تمیزلین] ، ۱۷- حافظ طاس (۲) ، ۱۸- ساییس [مسافرلرک و عمارتک حیوانلری باقان] ، ۱۹- حمال خطب ، ۲۰- حمال ، ۲۱- حمال ذخائر ، ۲۲- سر طباخ ، [آشچی باشی] ، ۲۳- طباخ (۴) ، ۲۴- سر خباز ، [اکسکچی باشی] ، ۲۵- خباز ، (۵) ، ۲۶- ماحی النقوش ، [۱] ، ۲۷- وزان عمارت [قنطارجی] بو قادروده بعض تعدیلات یا پیامق صورتیه خیری افندینک زمان نظارتنه قدر بو طرز اداره دوام ایتدی . دیگر عمارتلرک قادرولری ده وضعیتلرینه کوره بوکا آرزجوق یاقین ایدی . یوقاریده سوبلدیکم کی خیری افندی بونلرک هپسینی لغو ایتمش ، فقرایه یالکیز ایکی دانه براقش ، بالاخره طلبه ایچون درت دانه آچشدر . کله جک مقاله ده عمارتلرک خیری افندینک زمانندن بوکونه قدر اولان وضعیتنی تدقیق ایده جکیز .

مفتی زاده

[۱] ماحی النقوش : عمارتک داخلی و خارجی دیوارلنده تباشیر ، کومور بویاکی شیلره چواق ، چوجوق طرفندن یازیلان ، چیزیلن شیلری سیلمک و محو ایتک ایچون استخدام اولنان آدمک عنوانیدر . بو ، فاتحک ، سلطان سلیمانک جاملری خدمه سی میاننده وارددر . اووقت دوشونیلن بو وظیفه بوکون ایچون نه قدر مهم . جامع ، مدرسه دیوارلنده ، سیل ، چشمه اوکلرنده مغایر اخلاق یازیلری کورمکدن بوکون نه قدر متنفز .

تجارتك قيمتى تقدير ايدلمشدى . ملت كنديسنه لزومى اولان شيلرى كنديسى تدارك ايدميلييردى . سيمديكى كى آوروپان ادخالته لزوم كورميوردي . ايكنه دن ايله ك قدر معمولات داخله ترجيح ايدلييردى . ملتك الى يوم القيام محافظه موجوديته اعتماد تام موجوددى . الحاصل دينيله ، صفوت اخلاقيه و صميميت وجدانيه سيله ، نسانديله ، مساعيسيله ، طرز معماريسيله ، حس بديعيسيله ، عرفايله ياشايان بيوك بر ملت مز موجوددى .

انقلابات زمانه نك خدماتدن بنيه مليه نك محافظه سته اعتنا ايدلامسى صوك عسر لر طرفنده بو خصائلك كوشه مسنه سبب اولدى . بر قسم مهمى احوال روحيه عائد اولان مرضك نداويسنه هيچ اهميت و برلمه دى . قوتك نوكنمه يه چكى و جسم دولتك مرصدمه يه مقاومت ايدميلييه چكى ظن اولدى . احوال روحيه عائد اولان بو ضعيفت تكاملات عصره يه تطبيق و تعقيب ايدمديكمزه عطف اولنه رق تنظيمات خير به دن اعتبار آ برده ده بر رقيروران زمردسى تشكىل ايتدى . غربه تماس بو مناسبته كوندن كونه چو غالدى . قابل انكار اوله مازدى كه : بر انحطاطه دوشور بوريوردي . رسالت اخلاقيه كوشه مشدى . ايشته تدنى بو ترديدن ايلرى كلييوردي .

سى و عمل يرينه سفاهى و بالنتيجه صناعت ، معارف و تجارتده آوروپا به عرض افتقارى داغى اولان سبب بو ايدى . فقط مع التأسف تحليل اولونه مادي . ظن اولدى كه : آوروپانك ترقيات مادي سى تشكىلات اجتماعيه سندن متولددر . بو طرز تفهم بزى غريك بين الملل اولان صرفان و ترقيات مادي سندن بوس بوتون بشقه بر ماهيتى حائز اولان عادات و اخلاقه مراعاته سوق ايتدى . ضعيفت اخلاقيه مز بو عادت و تعاملاتدن اك برده بيرونانه ، اك سفاهان و اك وجدانك رزانه جهتلر ي حب نفسه بناء ترويج ايتديردى . « بالخاصه صوك عصرده تكاملات مليه و غرب جرئتك انكشافيه ناميله ياد اولنه بيلان صوك عصر طرفنده درجه ترقيات و دنيا تمري « دارالخلافه مز » اولان استانبول داخلنده تعقيب و تدقيق ايتكمه مثبت بر نتيجه الله ايدلمش اولاجقدر . اورته ياشلى بر استانبوللى يه قرق سته مقدمكى حيات ايله بو كونكى شرائطى مقايسه ايدلم . الله ايدمديكمز نتيجه بوندن عبارت قاله جقدر .

اوتوز قرق سته اول شهرده برتساند ، بر حيات اجتماعيه موجوددى . محله لر بر مكتب تريندى . احوال نامرضيه مراقبه اولتوردى . بر محله ده ساكن اصحاب فقر و ضرورت حايه اولتوردى . بيوكلرينك هر كس سوزلريني ديكلر ، معاوضلرين مظهر اولوردى . بر محله صميمى برعائله ديمكدى . اوراده هر كس يكديكلىنك سماعت و فلاكتلر يله علاقه دار ايدى . كيجهلرى سن اعتباريله صنف صنف مجلس قورولور ، محبتلرايديلور ، يكديكلىن سؤمك و اربابنك تمايزينه وسيله تشكىل ايدن اجتماعلره

مداومت بر فكر انسانى تلقين ايدردى . هر كس ديكرينك فضائلى كورده رك نائل مكارم اولمغه چالشييردى . اوامر دينيه رعایت لازمه سنده بيوكلر - سنا و موقعا يو كسك اولانلر - كنجلره نمونه امثال اولورلردى .

ثروت عموميه مسلمانلره عائددى . محتشم قوناقلر ثروت ورفاهك مجسم بر تمثالى حالده ثروت مليه ي اعلان ايدردى . محصولات مليه صوك درجه منكشفتدى . هر صنف اصناف واردى . هر نيه احتياج وار ايسه بونلر تا مین ايدبيورلردى . واقعا منتظم فابريكه لر يوقدى . فقط آل دستكارلر ده احتياجى تا مین ايدبيورلردى . آوروپا مالنه رغبت يوقدى . كندى ثروت مز ، كندى پاره مز كندى مملكت مزده قالييوردي . حيات اجتماعيه مزده شاين حرمت برعائله حياتى موجوددى . عائله صداقى هر شيته تقدم ايدردى . قاديئلر مز ، او اداره سنده ، آل ايشلر نده ، چو چق يتيشدر مكدك يو كسك تكمله نائل اولمشلردى . خلق آراسند . نفاق و شقاق يوقدى . حالو كه بو كون : محله مزده كسه كمه ي طماييز . حيات عموميه لر يله علاقه دار اولمى عقله سيله كتير مز . احوال نامناسبه حقنده لاقيد داروانه چق قدر هضمپرور اولمايان ذوات كه نه برستلكه اتهام اولتور . دكل قومشولر آره سنده ، اقربا و تعلقات يتنده سيله صميميت و محبت يوقدر . اجتماع لازم كليسه ، بو آنجق مسكرات مجلسلرينه ، سفاهت عالملرينه منحصر قالير . بر محله داخلنده سفالتك اك صوك درجه سته كان بر قاچ شهيد عائله سى بولونسه بونلر برلقمه اكك بيله و برلمز . هر كس كندى ذوق و هوسنك ، كندى خود بينيسنك اسيريدر . بو يوكلره - دكل محله داخلنده ، حق عائله داخلنده بيله - حرمت و اطاعت منسلب اولمشدر . بو يوكلر افكار خرافاته معتوه بوناقلردن عد اولتور . بو يوكلر مزده افكار تجلدارانه دن ، عزمدن ، اراده دن محروم زواليلردن عبارتدر . ما يوسدرلر . كنجلردن شكاي ايدرلر . فقط ساخه فعليانده كنجلرى ارشاده مقتدر دكلدرلر . حسنيات ديندارانه مع التأسف صوك درجه ضعيفله مشدر . اخلاقي تلقيلر نسى عد اولونور .

ثروت عموميه المزدن چيقمشدر . تجارت غير مسلملره كچه س ، اوروپا اخراجاتنه كوسترديكمز رغبت نتيجه سنده صنايع داخله ده محو اولمشدر . هر صنفه منسوب ارباب صنايعدن بوكون يكانه نمونه اوله رق ، ايوب سلطانده بر اويونچاقچى دكانيله شهرك مختلف يرلر نده بش آلتى دكان چولخه ، بش اون دو كچه ي و بچاقچى ، بر قاچ كه ربارجى ودها بو نسبتده بر قاچ صنعت اوى قالمشدر . ايكنه دن ايله ك قدر آوروپانك لطف اخراجاتره ريسنه مفتقرز . فقر و ضرورت اك صوك حدينه واصل اولمشدر . اسكى قوناقلر مز يانمش بيقيلمش ، يرينه كبلر اقامه ايدلمشدر . طرز معماريمز اونوتولمش ، اسكى اثرلر مز خوش كوروله مكه ناشلامشدر .

سبیل الرشاد

لوزانده بولونان اقدام غزنی صاحبی احمد جودت بکک بوسرلوحه ایله یازدینی بر مقصالی بی کچن کون اقدام نشر ابتدی . اخلاق دینی حقیقده مهم معلومات وملاحظات احتوا ایدن بو مقالی بی عیناً نقل اییدیورز :

اخلاق اسلامیة نك مروج عبرت پروری اولان بوقیمتلی مجموعه نك صوك بش اون نسخه سی بكا کوندر دیر . وقت بولمجه بونلرک مندرجانه کوز کزدریرک مستفید اولویورم . کوندرنلر تشکر ایدرم . مجموعه نك باشند آشاغی بتون مندرجاتی هیئت اجتماعیه من ایچون یک مهم مسئله ومقاله لری ، یک مصیب مطالعه لری حاویدر . بكا دیشلرایدی که سبیل الرشاد یک متمصبانه بر یول طوتدی . بن اوقودیم مقاله لر ایچنده تمصبیدن ، قبا صوفیلقدن رائر کوره مدم . بوجوه نك مباحثی بر اجنبی لسانه ترجمه ایدرسه کز ، او لسانه متکلم ارباب عرفانن تقدیردن باشقه بر مقابله کوره منسکر . مجموعه بر طرفدن تربیة اسلامیة وانسانیه بی یک مفید امثله ایله ایضاح اییدیورز ، دیگر طرفدن اخلاق اجتماعیه منی اخلاق ایدمک وقایمی غایت مصیب وطوغری بر ذهنیتله محاکمه اییدیورز . مثلاً ۵۳۶ و ۵۳۷ نومرولرنده شو بختلری کوردیم : مسلماننق اساسلری ، اسلامک روح سیاسی ، جمع قرآن ، مکتب مدرسه فرقی ، مکتبلرده بحران اخلاق ، سینهمالک مراقبه سی ، معارفک حالی ، آسرقاده اسلام تشکیلاتی ، تربیه و اخلاق ، ایچکی قالیقور ، مصرده منع مسکرات ... شو موضوعلر ایچنده بزی علاقه دارایتین بر ماده وارمیدر ؟ بن دنیانک اک سربست بر مملکتی اولان اسویچرمدهیم . بومملکتی ایچه طانیانلردیم . بوراده (نوشاتل) دنیلن مترقی بر شهر واردرکه مؤسسات علمیه سیله بنامدر . مکاتب عالییه سی ، دارالفنون ، تجارت مکتبی ، زراعت مکتبی وسائر کبی مبانی علمیه بی احتوا ایدر . ایسته بوشهر میسیونرلرک سرکزلرندن بریدر . بونلرک نشرایتلرکری کتابلری اوقومالی دم تعصب نه ایمش آکلامالیدر . طوغری دن طوغری به اسلامیتی مؤاخذه ایدر اثرلردخی باصلمشدر . فقط دیگر جهتمده بالخاصه تربیة عامیه ومکتبلرک تدریساتنه متعلق آثار مهمده طبع اولونور .

سبیل الرشاد ایسته بو ایکنجی نوع آثار مقبوله دندر . سبیل الرشادده برقرره کوردیم . مجلس ولایتک صنایع مکتبی تخصیصاتله دارالالحان تخصیصاته عائد مذاکرانندن باختر ، بن سبیل الرشادک مطالعه سی اوقودیم زمان اوکا حق ویردم . بزم ایچون مکاتب عالییه دن دما مهم اولان صنایع مکتبک تخصیصاتی تنقیص اولونیورده اوبرطرفده دارالالحانک تخصیصاته ضم اولونیور . اگر بو ، بویه ایسه بزه شایرمنش بر ملت دیمکدن باشقه بر صفت بولونه ماز . نه غریب انسانلرک قارغیزی طویورمحق آکک بولاماز ایکن سفره منم چیلک تدارکنی دوشونیورز . دارالالحانک خدمتی ده اولور . فقط موسیقیدن اول برکرم اقتصادی استقلالزی الدم ایدم . ضرورتدن قورتیللم . آرتان باده منزله دارالالحانی دوشونورز . دیمکک بز اغستوس بوجکی کبی جیت ، جیت ، جیت اوتمی آچلقدن ترک حیات ایتمک ترجیح اییدیورز ! بو قدر مشقت عظیمه ایچنده یووالانیورز . بورجلریزک فائضلری ایچون ، آله جیللردن عاطفت دینلریورز . صوکره معیشتجه وسعت بخش ایدمک بر مؤسسه صنایع نك تخصیصاتی کسوب اوبر طرفده موسیقی دوشونیورز !

مکتبلر حقیقده سبیل الرشادک یازدینی مطالعه دن کیم متأثر اولماز ؟ مکتب سلطانی نك دوشدیک تردی بی اوقودیم زمان بكا آغلامق کلدی . بن بزم کبی محاربه عمومی نك مغلوبی اولان مملکتلرده اخیراً اوطوردیم : بجارستان ، آوستریا ، آلمانیا . برکرم کیدوبده بجارلرک شیمدی تربیة عمومی به وپردکری

قادیناغک وظیفه سی ، بارقلرده ، تیارولرده کزمنه دن ، افراط درجه ده سوسه ابتلاذن عبارت ظن ولتمش ، فقط بوکا مقابل اصل طبیعی بر توجیه اولان اوقادینلنی ، عالمه صداقتی سقوط ایشدر .

کورولیورک : اوتوز سنه اولکی موجودیتزده حس اولتان شخصیت مخصوصه من بو کون هیچ بر تظاهرا تمزده آکلاشیله ماز برحاله کلشدر . افکار وحرکاتزک سائق اولان حسیات تمامیه بزه بیانجی اولان کور . نکلرک محصولی بولونمده در . غرب وشرق غرائب انموذجندن متشکل وفضائله عائد برجهتی بولونماق شرطیه مساویات جهان نمونه سی دنیله جک درجه ده متردی بر خلیطه اجتماعیه شهری دولدورمده در . اوتوز سنه اولکی نسلا بوکونکی نسلک مقایسه سندن چیقان نتایج عمایه بوندن عبارتدر .

دیمکک صوک اوتوز سنه دن بری هیئت اجتماعیه مزده کیتدکجه سقوط ایدن بر تردینک موجودیتی بر امر واقعدر . بز بوکون هر وقتکندن انجلمش ، هر زمانکندن دها رقی ایش بولدیغمز عمنده یز ! غرب عرفانندن مستفید اولان کنجلرک وضاع واطوار ظاهر به لرینه باقهرق عینی عزم وروحک شکل خارجی کبی متین اولدیغنه قانع اولیورز . قادیلر مزک - وواقلری ، جاده لری ، تیارو وسفاهت لرلری دولدران غلبه لکنی کوردک بر حیات اجتماعیه بامر نیورز .

فقط بوکونکی منور کنجکک عجبا اسکی یکمنه دیکمز نسل قدر سجایایه مالکیمیدر ؟ بوکونکی قادیلق اوقادینلنک اوصاف وشرائطندن هیچ اولمازه بر قسمی مدرکیدر ؟ بو سؤالره صمیمیتله وکندیتمزی آلامق ایسته میهرک بر جواب ویرمک اقتضا ایدرسه : خایر ! دیمک ضروری اولور .

غربک ترقیات مادییه سی شهرمن بزم ایچون اشد لزومی اولان بر منبع ترقدیر . غربک علم وعرفانندن استفادهمزده هیچ برشی مانع دکدر . اساساً علم وعرفان وصنعت بشریتک مال مشترکیدر . افراد جمعیت اونی زرده اولورسه بولور وکندیلمینه مال ایده بیلیرلر . فقط غنعات و اخلاق جهتی بونکله قابل قیاس دکدر . کورولیور که هیئت اجتماعیه من اوروپانک ترقیات مادییه سی دکل ، عادات و اخلاقک غربیلرجه بیه تقبیح ایدیلان انواع واشکالی امتصاص ایش بولونیور .

باشامق یستین ملتلر کنندی غنعات ومقدساتی محافظه یتمی بیلیرلر . هیئت اجتماعیه سی حقیر کورن ، بکنمنه بن بر ملت ایچون حق حیاتی قانون خلقت نزع ایتشدر . بویه بر ملت ایچون مقدر اولان بوکونکی حالمک پریشانی ، ماده ومعنا انهمامدن باشقه برشی دکدر . بزی بوکسته جک واسطه هرشیدن اول وجدانلر مزده بر اصطفا وجوده کنیره بیلیمک ، کندی مقدسات وحرمتز داخلنده انکشافری آرزو ایتمکله بیلر ایدر . یوقه بوکونکی شرائط آلتنده یاشایایله جکمز دوشونمک محض جنت وفلاکت اولور .

حسن حکمت